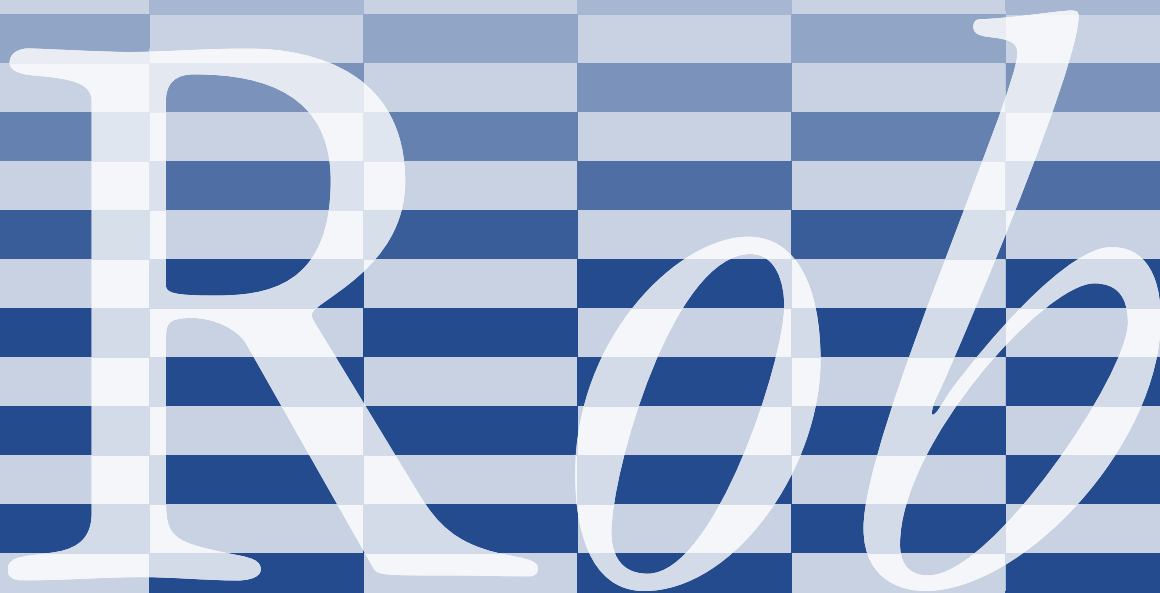

Rob
Raad voor het openbaar bestuur

Jaarverslag 2011

April 2012

Rob

Profiel

De Raad voor het openbaar bestuur (Rob) is een adviesraad van de regering en het parlement. De Rob is ingesteld bij Wet van 12 december 1996 (Wet op de raad voor het openbaar bestuur, Staatsblad 1996, nr. 623).

Taak

De wettelijke taak van de Raad is de regering en het parlement gevraagd en ongevraagd adviseren over de inrichting en het functioneren van de overheid. Daarbij geeft de Raad in het bijzonder aandacht aan de uitgangspunten van de democratische rechtsstaat.

Samenstelling

Tien onafhankelijke deskundigen op het terrein van het openbaar bestuur, politiek en wetenschap vormen samen de Raad voor het openbaar bestuur. Zij zijn geselecteerd op basis van hun deskundigheid en maatschappelijke ervaring. Daarnaast kunnen afhankelijk van het onderwerp tijdelijke leden de Raad versterken. De leden van de Raad worden bij Koninklijk Besluit benoemd.

Werkwijze

De Raad kan zowel gevraagd als ongevraagd advies uitbrengen. Adviesaanvragen kunnen van alle ministeries en van de Staten-Generaal afkomstig zijn. Bij het voorbereiden van zijn adviezen betreft de Raad vaak mensen en organisaties die veel met het openbaar bestuur te maken hebben of die over relevante inhoudelijke expertise beschikken. Ook via andere activiteiten (publicaties, onderzoek, bijeenkomsten) levert de Raad een bijdrage aan het politiek-bestuurlijke en maatschappelijke debat. De komende jaren stelt de Raad het begrip 'vertrouwen' centraal. Het gaat daarbij om het vertrouwen tussen burgers en bestuur, maar ook om het vertrouwen van de verschillende overheden in elkaar.

Secretariaat

Een secretariaat ondersteunt de Raad voor het openbaar bestuur (en de Raad voor de financiële verhoudingen). De secretaris en zijn medewerkers leggen over hun werk verantwoording af aan de Raad. Het jaarlijkse Werkprogramma geeft sturing aan de werkzaamheden.

Adresgegevens

Bezoekadres: Fluwelen Burgwal 56, Den Haag

Postadres: Postbus 20011, 2500 EA Den Haag

T 070 426 7540

E rob-rfv@rob-rfv.nl

www.rob-rfv.nl

Alle adviezen en andere publicaties zijn te vinden op

www.rob-rfv.nl

ISBN 978-90-5991-067-6

NUR 823

Jaarverslag 2011

April 2012

Rob

Inhoud

Voorwoord	5
1. Inleiding van Jacques Wallage	7
2. Adviezen en publicaties in 2011	11
3. Communicatie	21
4. Samenstelling Raad	23
5. Secretariaat	25
6. Financieel overzicht	27
Bijlage I	
Samenstelling van de Raad voor het openbaar bestuur ultimo 2011	28
Bijlage II	
Samenstelling van het secretariaat Rob en Rfv in 2011	29
Bijlage III	
Raad voor het openbaar bestuur: het werkprogramma voor 2012	30
Bijlage IV	
Publicaties en andere activiteiten van de medewerkers van het secretariaat	33

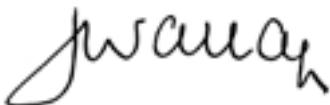
Voorwoord

Voor u ligt het Jaarverslag 2011 van de Raad voor het openbaar bestuur (Rob). Met dit verslag legt de Raad verantwoording af over zijn werkzaamheden in het afgelopen kalenderjaar. Daarmee voldoet de Raad aan de verplichting die is neergelegd in artikel 28 van de Kaderwet adviescolleges. Zo legt de Raad publiek verantwoording af over de besteding van collectieve middelen. Het betreft ook en vooral een inhoudelijk verslag van de werkzaamheden en een poging inzicht te geven in de doorwerking van de uitgebrachte adviezen. Aan dat verslag gaat een persoonlijke inleiding van Rob-voorzitter Jacques Wallage vooraf. Daarin reflecteert hij op de toenemende politisering van het openbaar bestuur.

In het verslagjaar heeft de Raad drie adviezen uitgebracht. Opmerkelijk daarbij is dat een advies is uitgebracht op verzoek van de Tweede Kamer – een advies op de kabinetsnota ‘Bestuur en bestuurlijke inrichting’ – en een ander advies op verzoek van de Eerste Kamer: een advies over het door het kabinet-Rutte aangehangen ‘twee-bestuurslagenprincipe’. Het derde uitgebrachte advies (‘Veiligheid en Vertrouwen’) is aangeboden aan minister van Veiligheid en Justitie Opstelten. Klaarblijkelijk hebben de beide Kamers der Staten-Generaal de Rob goed in het vizier. Dat is enerzijds opmerkelijk aangezien dat in het verleden veel minder het geval was, maar anderzijds ook logisch aangezien de Rob volgens zijn wettelijke taakopdracht een adviesorgaan is van regering én parlement.

Ook via andere activiteiten dan het uitbrengen van adviezen heeft de Raad in 2011 bij willen dragen aan het politiek-bestuurlijke en maatschappelijke debat. Daarbij ging het o.a. om de Rob-lezing ‘De burger als bondgenoot’, gehouden door prof. dr. Henri Beunders, een essaybundel over de rol van burgers en de verwachtingen die zij hebben van de overheid, en de publicatie ‘Horizontaal met verticaal verbinden’ waarin de Raad de vele reacties op zijn advies ‘Vertrouwen op democratie’ (februari 2010) bij elkaar heeft gebracht en van commentaar voorzien. De bundel met reacties op ‘Vertrouwen op democratie’ is de vrucht van een brede maatschappelijke dialoog met betrokkenen en geïnteresseerden. Zo’n dialoog, waarbij de Rob de publieke ruimte opzoekt en verbindingen legt tussen politiek, bestuur en maatschappelijke werkelijkheid, komt de zeggingskracht van zijn adviezen en andere activiteiten ten goede.

De Raad voor het openbaar bestuur,

Prof. drs. J. Wallage, voorzitter

Dr. C.J.M. Breed, secretaris

Jacques Wallage, voorzitter van de Raad voor het openbaar bestuur

1. Inleiding van Jacques Wallage

‘We doen alsof de overheid nog steeds de bestuurder van de samenleving is, alsof de grote beslissingen nog steeds door de politiek worden genomen, terwijl de politiek al lang de greep op de bureaucratie heeft verloren en de bureaucratie de greep op de werkelijkheid.’

(Hans van Mierlo in: ‘Een reden van bestaan’, toespraak op het partijcongres van D66 op 15 juni 1985 in Arnhem.)

Het verslagjaar 2011 lag onder de slagschaduw van het advies ‘Vertrouwen op democratie’, waarmee de nieuw samengestelde Raad voor het openbaar bestuur zich in 2010 presenteerde. Wie, zoals de Raad dat deed, de verbinding tussen de veelal verticaal functionerende overheid en de steeds meer in horizontale verbanden levende burger centraal stelt, beweegt zich op het eerste gezicht enigszins naar de marge van vraagstukken binnen het openbaar bestuur zelf. Niet voor niets is de wettelijke taak van de Rob geconcentreerd op de *doelmatigheid en de doeltreffendheid* van het openbaar bestuur. Maar voor de Raad was precies deze taakstelling aanleiding voor het – ongevraagde – advies. Terwijl het vertrouwen van de burgers in de democratie en de instituties van de staat (internationaal gezien) hoog blijft, staan politici en politieke partijen er bij de burger minder gunstig op. De Nederlandse kiezer is zeer volatiel: bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 2010 veranderde bijna een kwart van alle Kamerzetels van partij: een West-Europees record. De zorg van de Raad was en is dat erosie van vertrouwen in politici en politieke partijen ook de legitimiteit van overheidshandelen kan raken. En uiteindelijk kan het openbaar bestuur zijn taken niet geloofwaardig uitoefenen als de burgers de legitimiteit van overheidsbeslissingen niet of onvoldoende erkennen. Zelfs de waarde van (micro-)doelmatigheid is maar betrekkelijk als de besluiten – hoe doelmatig ook tot stand gekomen en uitgevoerd – vervolgens niet als legitiem worden ervaren. De pasmunt van de democratie ligt aan het eind van de dag in de acceptatie door de burger van de beslissingen zoals die door regering en parlement worden genomen.

Zoals tijdens de Rob-lezing 2011¹ uitvoerig aan orde is gesteld, is er een direct verband tussen enerzijds de versterkte autonomie van de burger, zijn mondigheid of emancipatie, en anderzijds de haperende verbindingen tussen de verticale instituties van de overheid en de horizontale samenleving. De meningsvorming in de publieke ruimte, fluïde, sterk wisselend in intensiteit, met ADHD-achtige trekjes, is maar moeizaam in verband te brengen met het vasthouden aan afspraken, die voor de middellange termijn richting en stabiliteit aan het overheidshandelen moeten geven. Niet alleen de agendavorming staat onder een permanent beslag van de publieke ruimte, ook het besturen zelf verandert van karakter. Was het adagium ‘hoe dichter bij de Kroon hoe minder partijman’ al decennia lang aan slijtage onderhevig, het onderscheid tussen bestuur en politiek valt steeds moeilijker te onderkennen. Toch is er veel voor te zeggen, in zekere zin tegen de tijdgeest in, dat onderscheid zorgvuldiger te maken. Is de dynamiek van de publieke ruimte de zuurstof voor het vuur van het openbaar bestuur, het zijn de zorgvuldige bestuurlijke afwegingen, die ervoor zorgen dat er geen oververhitting optreedt dan wel dat door al te veel demping ons slechts de as

¹ Henri Beunders, ‘De burger als bondgenoot’, verslag van de achtste Rob-lezing, Den Haag, oktober 2011.

rest van het vuur dat was... Dit laat zich ook minder poëtisch formuleren: juist de dynamiek van de horizontale samenleving, de agendavorming in de publieke ruimte, vraagt niet alleen om nieuwe vormen van verbinding met de veelal verticale overheidsinstituties; het gezag van de overheid, het rechtsstatelijk karakter van haar handelingen, vraagt tegelijk ook om een objectieve onderbouwing van besluiten. De politieke wenselijkheid van de koers alleen is niet voldoende. Misschien bedoelde toenmalig minister Donner dat wel toen hij na eerste kennisname van het Rob-advies 'Vertrouwen op democratie' opmerkte: *'Wat meer verticaliteit zou de overheid niet misstaan...'*²

Als de kiezers bij verkiezingen de krachtsverhoudingen opnieuw hebben bepaald, onderhandelingen een nieuwe coalitie hebben opgeleverd, slaat dat proces programmatisch neer in een regeerakkoord. De mate van gedetailleerdheid van het akkoord heeft voor de werking ervan grote consequenties, zoals de Raad eerder onder woorden bracht.³ Dat regeerakkoord vormt vervolgens de basis van de politiek bestuurlijke aansturing van de departementen en de andere instituties van de publieke sector. Aantredende bewindspersonen krijgen in zekere zin een dubbele opdracht: zij worden geacht hun departementen te besturen én het regeerakkoord uit te voeren. Hoewel beide taken niet anders dan in een zekere samenhang kunnen worden uitgevoerd, vallen ze niet samen. Concentreert men zich teveel op de politieke sturing dan worden tal van bestuurlijke vraagstukken voor de wat langere termijn makkelijk verwaarloosd. Stelt men zich te bestuurlijk op, stuurt men dus onvoldoende op de politiek gemaakte afspraken, dan volgt de parlementaire afrekening meestal snel. De ambtelijke ondersteuning van de politieke bestuurder wordt geacht te helpen beide taken, de politieke en de bestuurlijke, in een goede balans te brengen.

Er is niets mis met geprononceerde politieke doelstellingen. Sterker nog, het maken van keuzes, duidelijk richting geven aan de ambtelijke organisatie, behoort tot de kerntaken van de politieke bestuurder. Maar deze kerntaak vraagt wel inbedding in twee richtingen: naar binnen, naar de ambtelijke organisatie en naar buiten, naar de burger. En beide, de professionele ambtenaar en de autonome burger, vragen van het politieke bestuur een betekenisvolle dialoog. Daarbij wordt het gegeven van politiek gemaakte afspraken onderkend, maar dat neemt de gevoelde behoefte aan deze dialoog niet weg.

In het licht van 'Vertrouwen op democratie', is de vraag gerechtvaardigd hoeveel ruimte er na het opstellen van een duidelijk politiek program nog beschikbaar is voor die betekenisvolle dialoog, intern met professionele medewerkers, en extern, met de samenleving. Na verkiezingen voelt een coalitie in wording zich gelegitimeerd om voor vier jaar in zekere zin de koers vast te leggen. Intern komt de deskundigheid van medewerkers veelal pas aan de orde nadat het akkoord is gesloten; veel van hun inzichten over de haalbaarheid van ingeboekte bezuinigingen, over de meest verstandige route om tot wetgeving te komen, over noodzakelijke innovatie en de inschatting van in het geding zijnde belangen, intern dient dat gesprek eigenlijk nog plaats te vinden.

2 In een gesprek met ondergetekende na een toelichting op de inhoud van het advies.

3 Raad voor het openbaar bestuur, 'Briefadvies over de kabinetsformatie 2010', Den Haag, 19 april 2010.

Extern is de spanning nog groter. De autonome kiezer, die zich steeds minder gebonden acht aan één partij, behoudt zich ook na verkiezingen zijn oordeel voor. Hij heeft met zijn stem wel richting gegeven, maar het is steeds meer de vraag of daarmee ook feitelijk voor vier jaar wel een mandaat is verstrekt. Natuurlijk, de gekozen volksvertegenwoordiging beoordeelt van dag tot dag de redelijkheid van voorstellen, maar de binding aan regeerakkoord en andere afspraken tussen ondersteunende partijen beperken de dualistische werking van de parlementaire controle.

Hoe meer de verticale instituties zich beroepen op formele afspraken (*'het staat nu eenmaal in het regeerakkoord'*) hoe pijnlijker wordt de afwezigheid van een betekenisvolle dialoog met de horizontale samenleving duidelijk. Het is als met het geschil tussen vaders en hun opgroeiende kinderen over het tijdstip, waarop de laatsten geacht worden thuis te komen. Wie als vader op de vraag 'maar waarom moet dat?' niets meer in huis heeft dan 'omdat ik je vader ben', mist uiteindelijk overtuigingskracht.

Nu staat het kabinet van de dag er sterker voor dan deze vader, die zijn toevlucht neemt tot de ouderlijke gezagsrelatie. Zoals gezegd: de volksvertegenwoordiging legitimeert van dag tot dag de gekozen koers en bij afnemende overtuigingskracht ziet menig kabinet vroegtijdig de eindstreep naderen; formeel moge het mandaat voor vier jaar zijn gegeven, de vraag of die jaren worden vol gemaakt is per saldo niet aan de regering, maar aan de volksvertegenwoordiging. Niet de formele werkelijkheid, de gemaakte afspraken, maar de materiële overtuigingskracht is uiteindelijk doorslaggevend.

In dat proces van overtuigen zijn de wijze van aansturen van de departementen en de ruimte voor een interne dialoog tussen bewindspersonen en hun professionele ambtelijke ondersteuning, van grote betekenis. Ook binnen een ministerie heeft het adagium *'het moet, want het staat in het regeerakkoord'* maar beperkte overtuigingskracht. Hoe belangrijk eenduidig politieke richting geven ook is – dat is immers één van de kerntaken van politieke bestuurders – ambtenaren horen binnen een redelijke professionele autonomie de ruimte te hebben de risico's van de gekozen koers aan de orde te stellen. Ambtenaren vormen ook de verbinding met de buitenwereld, en daarbij horen niet alleen belangenorganisaties, maar zeker ook de professionals in de verschillende sectoren en de geïnteresseerde burgers. Wie relevante informatie uit die dialoog vooral ziet als *hindermacht* miskent een wezenlijk element van navigeren: daarvoor heeft men niet alleen een koers nodig, maar ook veel informatie over de hoek waaruit de wind waait en met welke kracht. Zo bezien is het honoreren van de beroepseer⁴ van ambtenaren, daar ook de ruimte voor maken in het interne proces, een bijdrage aan de bestuurlijke kwaliteit van de publieke dienst en een voorwaarde om overtuigingskracht te ontwikkelen, die de formele verwijzing naar gemaakte afspraken overstijgt.

Maar de belangrijkste winst als het om overtuigingskracht gaat, is gelegen in de zelfbinding van een kabinet aan zorgvuldige, inhoudelijke en rechtsstatelijke argumentatie. De erosie van het vertrouwen in politici en politieke partijen kan sneller doordringen in de instituties van de staat als in het binnen- en het buitenland het gevoel ontstaat dat de politieke agenda van de dag die

4 Zie voor relevante publicaties en activiteiten de Stichting Beroepseer (www.beroepseer.nl).

zelfbinding beperkt. Dan vervaagt het onderscheid tussen politiek en bestuur en wordt uiteindelijk ook het bestuur afgerekend op het beeld, dat burgers van hun politici hebben. De kwaliteit van het bestuursproces, de integriteit van bestuurlijk handelen, beschermt de publieke dienst het beste tegen het wantrouwen van burgers, hun boosheid en zelfs tegen hun rancune.⁵

Ook adviesorganen hebben een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van het openbaar bestuur. Op zichzelf hoeven regering en parlement zich van uitgebrachte adviezen niet veel aan te trekken. Daarvoor zijn het adviezen. In de haperende verbinding tussen de verticale instituties en de horizontale wereld moet het bestuur alle zeilen bijzetten om binnen de formele beslissruimte overtuigend te zijn. Dan is een serieuze dialoog met adviesorganen, die altijd over een wat langere termijn heen analyses en adviezen geven, wellicht een dialoog te veel. Toch kan hier van de nood van een overladen communicatieagenda ook meer een deugd worden gemaakt. Kabinet en Kamers hebben immers de ruimte programmerend op te treden jegens hun officiële adviseurs. Het kabinet-Rutte maakte in 2011 van die mogelijkheid gebruik door met een delegatie van voorzitters van de adviesorganen en een vertegenwoordiging van het kabinet meer afstemming tot stand te brengen tussen de programmatische keuzes van het kabinet en de middellange termijn adviesverantwoordelijkheid van de adviesorganen. Het is een initiatief dat zeker voor herhaling vatbaar is. Zo heeft de Raad voor het openbaar bestuur het ook zeer op prijs gesteld dat de beide Kamers der Staten-Generaal meer als adviesvragende partij ten opzichte van de Raad zijn gaan optreden. Het maakt, zo valt te hopen, het programma van de Raad voor het openbaar bestuur relevanter voor regering én parlement.

5 Zie in deze lijn het 'Jaarverslag 2011' van de Nationale ombudsman, getiteld 'Een vertrouwde overheid', Den Haag, 21 maart 2012.

2. Adviezen en publicaties in 2011

2.1 Uitvoering werkprogramma

Het werkprogramma van de Raad voor het openbaar bestuur geeft een indicatie van de werkzaamheden in een bepaald jaar. Er moet ruimte zijn voor beleidswijzigingen, adviezen op verzoek en het kunnen inspelen op urgente nieuwe onderwerpen. De Raad streeft naar een evenwichtige balans tussen ad-hocadvisering en het uitvoeren van zijn werkprogramma. Het werkprogramma krijgt daardoor vanzelf een meerjarig karakter.

2.2 Uitgebrachte adviezen in 2011

Advies Veiligheid en vertrouwen

Eind januari 2011 bracht de Raad het advies 'Veiligheid en vertrouwen' uit. De verantwoordelijkheidsverdeling tussen burgers, bedrijven en overheid als het gaat om veiligheid in de samenleving, is onduidelijk, aldus de Raad. Burgers moeten veel meer betrokken worden bij het bevorderen van veiligheid. De minister van Veiligheid en Justitie zou het initiatief moeten nemen voor een betekenisvolle discussie hierover. Daarnaast dienen politiek en bestuur het goede voorbeeld te geven door moreel leiderschap. Harde maatregelen alleen en het steeds benadrukken van onveiligheid zijn niet productief. Dat schreef de Raad voor het openbaar bestuur in zijn advies 'Veiligheid en vertrouwen. Kernen van een democratische rechtsstaat' dat is aangeboden aan minister van Veiligheid en Justitie Opstelten.

Advies over het twee-bestuurslagenprincipe

In april bracht de Raad op verzoek van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Eerste Kamer een briefadvies uit over het zogenaamde twee-bestuurslagenprincipe. Het kabinet-Rutte heeft dit principe vastgelegd in zijn regeerakkoord. Het principe dat per onderwerp maximaal twee bestuurslagen betrokken zijn, helpt bestuurlijke drukte te voorkomen, aldus de Raad. De Raad komt tot de conclusie dat de verschillende bestuurslagen in onderling overleg afspraken moeten maken over wie zich wel of niet met bepaalde taken bezig houdt. Die afspraken moeten worden vastgelegd in een bestuursakkoord. Het twee-bestuurslagenprincipe leent zich (nu) niet tot een directe verordening vanuit het Rijk, omdat de Grondwet aan gemeenten en provincies een grote autonomie toekent. Bovendien kan het soms juist nuttig zijn dat meer dan twee bestuurslagen werken aan de oplossing van een maatschappelijk probleem.

Advies op de kabinetsnota 'Bestuur en bestuurlijke inrichting'

De Raad voor het openbaar bestuur adviseerde de Tweede Kamer om 'meer voortvarendheid en regie' van het kabinet te vragen bij bestuurlijke schaalvergroting in de Randstad. Schaalvergroting acht de Raad onvermijdelijk. Onderzoek naar nut en noodzaak is al genoeg verricht. Wel moet een zorgvuldige discussie met alle betrokkenen worden gevoerd. De Raad doet voorstellen voor een heldere procesaanpak. Op verzoek van de Tweede Kamer reageerde de Raad met dit advies op de kabinetsnota 'Bestuur en bestuurlijke inrichting'.

Op 23 november hield de vaste Tweede Kamercommissie voor BZK een rondetafelgesprek over de 'Visienota bestuur en bestuurlijke inrichting'. Ruim 25 bestuurders van gemeenten en provincies gaven een reactie op de Visienota van minister Donner. De organiserende TK-commissie had aan de Rob gevraagd aan het einde van het rondetafelgesprek een reflectie te geven op de ingebrachte reacties. Namens de Rob deden de heer Wallage, de heer Pastors en mevrouw Van Vliet-Kuiper dat. Zij gaven in lijn met het Rob-advies aan dat de Tweede Kamer er bij de regering op moet aandringen een procesregisseur met een heldere opdracht aan te stellen. De verantwoordelijke minister dient in overleg met de Kamer een stappenplan op te stellen. Zonder een stevige en heldere procesregie verandert er niets, en dat is niet wenselijk. In de Randstad lopen verkeer, ruimtelijke ordening en industrie op zo'n schaal door elkaar dat opschaling geboden is. De verantwoordelijke minister moet een voorzet geven voor de vormgeving daarvan, daarover in debat gaan met de Kamer en uiteindelijk knopen doorhakken.

Minister Opstelten neemt het advies Veiligheid en vertrouwen in ontvangst.

2.3 Kabinetsreacties in 2011

In het verslagjaar verschenen vier kabinetsreacties op adviezen van de Raad. Die reacties geven een eerste indruk van de doorwerking van adviezen en kunnen een nuttige rol spelen in de gedachtewisseling tussen regering en parlement. Ingevolge artikel 24 lid 1 van de Kaderwet Adviescolleges is het kabinet verplicht om binnen drie maanden te reageren op zowel gevraagde als ongevraagde adviezen van adviescolleges, en wel via een schrijven aan de beide Kamers der Staten-Generaal. De adviescolleges achten de bestaande wettelijke verplichting tot het geven van een kabinetsreactie van groot belang. Dat hebben zij in een brief aan de minister van BZK in november nog eens kenbaar gemaakt als reactie op het voornemen van het kabinet om die wettelijke verplichting te laten vervallen.⁶

In juli 2011 reageerde het kabinet op het Rob-rapport van december 2010 'Grensoverschrijdende samenwerking: terugblik en aanbevelingen'. In dat rapport blikte de Rob – op verzoek van de toenmalige staatssecretaris van BZK – terug op het gevoerde rijksbeleid ten aanzien van grensoverschrijdende bestuurlijke samenwerking (GROS). Het kabinet volgt het advies als het gaat om de blijvende aandacht die de nationale overheid en de grensregio's zelf aan grensoverschrijdende samenwerking moeten geven. In zijn reactie noemt het kabinet daartoe meerdere instrumenten. Het Rob-voorstel om het mandaat van de zogenoemde Grensmakelaar te verlengen, neemt het kabinet niet over. In plaats daarvan krijgen de Commissarissen van de Koningin een belangrijkere rol.

Het kabinet reageerde eind augustus op het Rob advies 'Veiligheid en vertrouwen', dat in januari 2011 is verschenen. Met de Raad is het kabinet van mening dat veiligheid en vertrouwen veel invloed op elkaar hebben. Het kabinet geeft aan dat het van mening is dat het kabinetsbeleid zowel de veiligheid, objectief én subjectief, als het vertrouwen in positieve zin zal bevorderen. Het kabinet heeft geen behoefte aan een brede maatschappelijke discussie over de verantwoordelijkheidsverdeling tussen burger en overheid op het terrein van veiligheid, zoals door de Raad bepleit. Het kabinet vindt dat de nadruk moet liggen op het daadwerkelijk invulling geven aan het *meedoen* van burgers en niet – in de woorden van het kabinet 'op een nieuwe, relatief abstracte discussie over de precieze verantwoordelijkheidsverdeling van de verschillende actoren'. Andere aanbevelingen van de Raad onderschrijft het kabinet wel, zoals de aanbeveling de regierol van gemeenten over sociale veiligheid te versterken en op lokaal niveau burgers meer bij veiligheid te betrekken, en de aanbeveling bestaande bevoegdheden eerst te benutten alvorens uit te breiden.

In augustus reageerde het kabinet ook op het Rob-advies 'Democratie vereist partijdigheid; politieke partijen en formaties in beweging', dat in april 2009 is verschenen. Het kabinet onderschrijft het standpunt van de Raad dat politieke partijen geen plaats dienen te krijgen in de Grondwet, omdat dit afbreuk zou doen aan het particuliere (verenigings)karakter. De aanbeveling om alle giften aan politieke partijen openbaar te maken, neemt het kabinet niet over. Wel zijn de regels in de

6 Tweede Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 28 101, nr. 11, Evaluatie Kaderwet Adviescolleges: derde staat van advies 2005–210.

nieuwe Wet subsidiëring politieke partijen aangescherpt. De Rob adviseerde voorts om een aparte subsidieregeling voor lokale (of regionale) groeperingen in het leven te roepen. Het kabinet vindt dat hier een taak ligt voor gemeenten en provincies, en niet voor de rijksoverheid. Ook het voorstel van de Raad om onder voorwaarden ook subsidie te verlenen aan politieke bewegingen die hun donateurs registreren en hun in de partijorganisatie invloed geven, is niet overgenomen. Het kabinet vindt dat donateurs met zeggenschap in de partij ook gewoon lid kunnen worden.

In september publiceerde het kabinet zijn reactie op het advies 'Vertrouwen op democratie' van de Raad voor het openbaar bestuur dat in februari 2010 is verschenen. Het kabinet constateert net als de Raad dat het vertrouwen van burgers in de democratie groot is. Maar de Raad constateerde eveneens dat het vertrouwen in politieke partijen en politici naar verhouding laag is. Dat kan de legitimiteit van instituties aantasten. Het kabinet constateert verder met de Raad dat bepaalde groepen burgers dreigen af te haken. De participatie en het politieke vertrouwen zijn bij hoogopgeleiden aanzienlijk hoger dan bij laagopgeleiden. De Raad en het kabinet zetten dit verschijnsel op hun advies- en kennisagenda. Het kabinet gaat verder in op hoe het de rol van de overheid en de rol van de samenleving ziet. Het kabinet gaat aan het thema 'burgerschap' verder uitwerking geven.

Tweede Kamerlid Sharon Dijksma neemt het advies over Bestuur en bestuurlijke inrichting in ontvangst.

2.4 Andere activiteiten van de Raad

In zijn algemeenheid wil de Raad bijdragen aan de kwaliteit van de organisatie en het functioneren van het openbaar bestuur en het politieke systeem, en ook aan de kwaliteit van het politiek-bestuurlijke en maatschappelijke debat over openbaar bestuur, politiek en samenleving. Dat doet de Raad – uiteraard – door gevraagde en ongevraagde adviezen uit te brengen, maar ook door andere activiteiten en producten. Het gaat dan bijvoorbeeld om essaybundels, de Rob-lezing en expertmeetings.

Burgers, bestuur en veiligheid

In januari publiceerde de Raad de essaybundel 'Burgers, bestuur en veiligheid'. Die bundel gaat in op de rol van burgers en de verwachtingen die zij hebben van de overheid op veiligheidsgebied. Hans Boutellier geeft een reflectie op de veranderde beschermingsrelatie tussen staat en gemeenschap. Peter Lankhorst en Auke van Dijk schetsen de contouren van de organisatie van veiligheid in de buurt. De rol van de burgemeester komt aan bod in de bijdrage van Arno Korsten, met medewerking van de burgemeesters Don Bijl en Frank Kerckhaert. Ira Helsloot, Roel Pieterman en Jaap Hanekamp ten slotte, gaan in op het fenomeen risico's.

Prof. dr. Henri Beunders tekende voor de Rob-lezing.

Angstpolitiek en de burger als angsthuis

TWEE KANTEN VAN DEZELFDE MEDAILLE

Een half jaar spierballerij van het justitiële duo Opstelten/Leven heeft een operatietapeling van intimiderende wetsvoorstellen en andere repressiemaatregelen opgeleverd. Is dit de afkopsom die de huidige coalitie aan gedoogpartner PVV moet betalen? Wil men zo het sentiment bevredigen van de verontruste burger? Waarom mistent men zo hardnekkig de harde feiten inzake veiligheid? De lessen van Foucault geven uitsluitel.

HANS SCHMIDT

Valigheden vertrouwen. Zo heet het rapport dat de minister van Veiligheid en Justitie van Opstelten begin dit jaar in overleg met de PVV heeft opgesteld. Het is een advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur. Aan het advies draagt regering verantwoordelijkheid in een te van het departement te overlijden. Dat is anders.

6
NEDERLANDS DAGBLAD
VRIJDAG 25 FEBRUARI 2011

NL
REDACTIE POLITIEK nd.nl/politiek

Politieke partij mist aansluiting

► DEN HAAG
DE BASIS ONDER HET DEMOCRATISCH BESTEL, DE POLITIEKE PARTIJEN, FUNCTIONEERT NIET GOED. DAT WAS EEN JAAR GELEDEN, DE VERONTRUSTENDE CONCLUSIE VAN DE RAAD VOOR OPENBAAR BESTUUR (ROB). POLITIEKE PARTIJEN MISSEN OP ALLEWIJ MANIEREN DE AANSLUITING BIJ DE HOOGERE SAMENLEVING.

Een jaar later stelt ROB-voorzitter Jacques Wallage teleurgesteld vast dat die partijen niet eens de moeite hebben genomen op het alarmerende rapport te reageren. Hij gaat via de wetenschappelijke bureaus van die partijen nogmaals proberen een reactie uit te lokken. Tijdens een bijeenkomst over het rapport reageerde PVV-Kamerlid Hero Brinkman positief op het ROB-rapport. Hoewel hij intern de slag om de democratisering van de PVV voor deze kabinetsperiode heeft verloren, toonde hij zich strijdbaar. "Doit zal binnen de PVV de democratie overwinnen en uiteindelijk zal ik dat meemaken".

Grensmakelaar sterft stille dood

Commissarissen der Koningin krijgen samenwerking. Tegen het advies van het kabinet de functie van grensmakelaar te laten vallen.

Samenwerking
Twee jaar geleden was Wim van Zanten aangesteld als grensmakelaar. Hij was verantwoordelijk voor de samenwerking over de landsgrenzen. De oud-COK van Zeeland aanspreekpunt voor de buurlanden.

Burger voelt zich niet veiliger door harde maatregelen alleen

Van onze redactie politiek

DEN HAAG - Meer cameratoezicht; een 'lik of stuk'-beleid; zwaardere straffen; allemaal maatregelen uit het regeerakkoord. Voelen Nederlanders zich daar veiliger door? „Simpelweg harde maatregelen verkrachten en blijven tamboereren op orwelligheid, daar wordt het gevoel van veiligheid niet groter van", concludeert de Raad voor het Openbaar Bestuur in een advies aan minister Opstelten (VVD, justitie).

Volgens de raad geeft de overheid een niet zo krachtig signaal door rust te brengen en met het eigen gedrag het goede voorbeeld te geven. „Bestuurders moeten zich niet laten leiden door scores; media moeten niet dramatiseren en burgers moeten zich niet laten meeslepen," aldus het gisteren verschenen rapport 'Veiligheid en vertrouwen. Kernen van een democratische rechtsstaat'.

Te hoge verwachtingen van maatregelen van de overheid, kunnen bij burgers tot teleurstellingen leiden. „Geef als overheid aan wat je kan,

maar vooral ook wat je niet kan om illusies te voorkomen," aldus Erwin Muller, lid van de Raad.

Als het even kan, moeten burgers hun problemen eerst zelf oplossen, aldus de Raad. Opstelten onderschrijft dit. „De burger is steeds meer naar de overheid gaan kijken voor veiligheid. In de eerste plaats is hij daar zelf verantwoordelijk voor. De overheid is aan zet op het moment dat deze verantwoordelijkheid eindigt", zei Opstelten in een reactie.

Nederland is een behoorlijk veilig land, stelt de Raad. De burger beleeft dit niet altijd zo. Hoe onveilig mensen zich voelen, hangt samen met de directe woonomgeving. De rol van gemeente moet daarom groter worden. De politie moet eerder lokaal worden georganiseerd dan gecentraliseerd. Opstelten werkt juist aan de vorming van een nationale politie.

Volgens de bewindman versterkt die politie het lokale gezag, omdat de burgemeester zich minder bezig hoeft te houden met het beheer van de politie en zich meer als opdrachtgever kan opstellen.

Trouw 25/1/2011

NL
REDACTIE POLITIEK nd.nl/politiek Nederlands Dagblad 25

Opstelten wil geen breed debat over veiligheid

► DEN HAAG
MINISTER IVO OPSTELTEN (VEILIGHEID EN JUSTITIE) VOELT ER NIETS VOOR OM EEN "BREDE MAATSCHAPPELIJKE DISCUSSIE" TE STARTEN OVER HET VEILIGHEIDSBELIJD IN NEDERLAND.

Daarmee veegde de bewindman een belangrijke aanbeveling van de Raad voor het openbaar bestuur van tafel. Het adviesorgaan stelt in het gisteren gepubliceerde rapport 'Veiligheid en vertrouwen' dat er juist een groot verschil bestaat tussen datgene wat de burgers belangrijk vinden als het om veiligheid gaat en waar de overheid de nadruk op legt. Opstelten nam gisteren het rapport

Ivo Opstelten

Jeugdzorg in beweging

Ongeveer 60 mensen woonden op 26 mei in Rotterdam de rondetafelgesprekken 'Jeugdzorg in beweging' bij. Mensen uit de wetenschap, zorg en openbaar bestuur gingen met elkaar in gesprek. De bijeenkomst werd georganiseerd bij het afscheid van Tonny van de Vondervoort en Peter Lankhorst als lid van de Raad voor het openbaar bestuur.

Moreel leiderschap voor veiligheid en vertrouwen

Op 6 juni hielden de Raad voor het openbaar bestuur en ROI Centre for Public Leadership (ROI CPL) de besloten bijeenkomst 'Moreel leiderschap voor veiligheid en vertrouwen: noodzaak of onbereikbaar ideaal'. Deze bijeenkomst werd georganiseerd naar aanleiding van het Rob-advies 'Veiligheid en vertrouwen'. Inhoudelijke bijdragen werden verzorgd door prof. mr. dr. Erwin Muller, die als voorzitter van de betreffende Rob-werkgroep het Rob-advies voorbereidde, prof. dr. Gabriël van den Brink en mr. Tjibbe Joustra.

Dr. Sarah de Lange hield tijdens de Rob-lezing een co-referaat.

'Vernieuwing bestuur stokt'

Trouw
9/11/2011

■ Adviesraad wil krachtiger aanpak van kabinet

Wilma van Meteren

Het kabinet faalt in de bestuurlijke vernieuwing, een belangrijk onderdeel van het regeerakkoord. De Raad voor het openbaar bestuur (Rob) formuleert het hoffelijkst, maar diens advies aan de Tweede Kamer is klip en klaar: het moet over een andere boeg. De raad wil een voortvarender, procesmatige aanpak onder "bezielende" leiding van een staatssecretaris of regeringscommissaris.

Herindeling en schaalvergroting van provincies en gemeenten zijn "onvermijdelijk", benadrukte Rob-voorzitter Jacques Wallage gisteren

bij de presentatie van het advies. Het overheidsbestuur is niet slagvaardig en efficiënt genoeg, met

die onlangs al afgeschoten. "Als een methode niet"

Woensdag 9 november 2011 | Het Financieele Dagblad

Meer taken nopen tot fusie gemeenten

Nelleke Trappenburg
Amsterdam

Gemeenten moeten fuseren om hun nieuwe taken straks aan te kunnen. Het kabinet kan niet langer afschieten en moet een herindelingproces in gang zetten.

Dat stelt de Raad voor het openbaar bestuur (Rob), die op verzoek van de Tweede Kamer onderzoek heeft gedaan naar bestuurlijke in-

daarom een aanpak voor waarbij gemeenten moeten kiezen.

De provinciegrenzen kijken naar hun provinciegrenzen kijken waar samenhangende regio's zijn. De gemeenten in die regio's worden vervolgens voor de keuze gesteld: of gemeentelijke herindeling of een samenwerkingsverband met buurgemeenten, mits dit voldoet aan de wettelijke criteria. Een speciaal daartoe benoemde staats-

ORF
17

Prof. drs. Jacques Wallage
hoofdspreker Cornelis Lely Lezing

Dit jaar staat de Cornelis Lely Lezing van 25 jaar Flevoland. De lezing wordt door prof. drs. Jacques Wallage, voor Raad voor het openbaar bestuur, het boek 'Vrijgevochten: toestand van Nieuw Land' onderzocht gepresenteerd. De led

Lelystad.

Rob: Taakverdeling onderling afspreken

GESCHREVEN OP MANDAG, 18 APRIL, 2011 - 13:49

Bestuurslagen moeten onderling afspreken wie zich wel en niet met bepaalde taken bezighoudt, aldus de Raad voor het openbaar bestuur (Rob) in een brief aan de Eerste Kamer over het principe dat maximaal twee bestuurslagen betrokken zijn bij een onderwerp.

artikelen 2011 juli 14 Ver

SC Online

Vertrouwen op democratie

Een aantal weken geleden organiseerde de Raad voor het Openbaar Bestuur (Rob) een discussiebijeenkomst naar aanleiding van haar notitie 'Vertrouwen op Democratie'. Daarvoor had zij vooral de verschillende politieke partijen uitgenodigd, omdat zij nauwelijks op het rapport hadden gereageerd. Begrijpelijk wellicht, want de Rob laat zich in het rapport namelijk bijzonder kritisch uit over hun functioneren. Burgers, zo stelt de Raad, vertrouwen wel de politieke instituties, maar niet de personen die deze organen bemensen.

Een pijnlijke conclusie voor veel politieke partijen. Toch snijdt de analyse van de Rob wel degelijk hout. Zij is in ieder geval beter dan de vage vaststelling dat er een kloof zou zijn tussen 'de burger' en 'de politiek' in het algemeen. Als er al een kloof is, is die er vooral tussen burgers en politici en niet tussen burgers en het democratische bestel. Politici worden door burgers met het nodige wantrouwen bekeken, terwijl politici maar al te vaak de kennis die er in de samenleving op maatschappelijke thema's bestaat, onbenut laten. Deze crisis in de democratie is echter geen crisis van onze democratie, zoals we maar al te vaak horen. In dat opzicht is de Rob zowel optimistischer als realistischer dan veel andere analytici.

Horizontaal met verticaal verbinden

In september publiceerde de Raad de bundel 'Horizontaal met verticaal verbinden'.

In februari 2010 presenteerde de Raad voor het openbaar bestuur zijn advies 'Vertrouwen op democratie'. Dat was ook het startpunt van een discussie. Op eenentwintig bijeenkomsten in het land, van Groningen tot Middelburg en van Enschede tot Amsterdam discussieerden ruim 1000 mensen over het functioneren van onze democratie. De discussie werd ook gevoerd op een speciale website, op blogs en in wetenschappelijke publicaties. Bovendien was er in de media ruim aandacht voor het advies. Op 20 juni hield de Raad een besloten reflectiebijeenkomst met politieke partijen waarop de concept-reactie van de Raad op alle binnengekomen reacties op 'Vertrouwen op democratie' is besproken. In de bundel 'Horizontaal met verticaal verbinden' brengt de Raad de reacties bij elkaar en voorziet hij deze van commentaar. Ook worden er nieuwe onderwerpen voor advies en onderzoek op de agenda gezet.

Om zelf de verbinding met de samenleving te leggen, hecht de Raad er sterk aan om de publieke ruimte op te zoeken. De Raad werkt daarom graag mee aan themabijeenkomsten waarbij vertrouwen in politiek, bestuur en democratie de noemer zijn.

Rob-lezing 2011: De burger als bondgenoot

Op 27 september sprak Henri Beunders de Rob-lezing 2011 uit in Sociëteit De Witte. Beunders is hoogleraar Geschiedenis van Maatschappij, Media en Cultuur aan de Erasmus Universiteit. Het thema van de lezing was 'De burger als bondgenoot: over de noodzaak van radicale interactie tussen elite, bestuur en volk'. Sarah de Lange, universitair docent politicologie aan de Universiteit van Amsterdam, en lid van de Raad voor het openbaar bestuur, verzorgde een co-referaat.

Lezingen van de voorzitter en de vice-voorzitter van de Rob

De heer Wallage hield als Rob-voorzitter in het verslagjaar lezingen over uiteenlopende onderwerpen. Zo hield hij op 6 oktober in Driebergen de keynotespeech op het symposium 'Verbroken verbinding of in gesprek? Een nieuwe agenda voor de dialoog tussen burgers en bestuur'. Dat symposium werd georganiseerd door Logeion, vereniging voor communicatie, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het ministerie van BZK.

Op 10 november hield Jacques Wallage in Den Haag een speech op het congres 'Open & Bloot: overheidscommunicatie 10 jaar na de commissie Toekomst Overheidscommunicatie' ('commissie Wallage'). Het congres werd georganiseerd door de Academie voor Overheidscommunicatie en was bestemd voor rijksambtenaren.

Op 27 oktober hield de Rob-voorzitter in het Provinciehuis van Flevoland in Lelystad de Cornelis Lely Lezing getiteld: 'Het Huis van Thorbecke en de tand des tijds'. De Cornelis Lely Lezing wordt jaarlijks georganiseerd door de Stichting Kennistransfercentrum Flevoland.

Op 8 december hield de heer Wallage in Breda een toespraak op de landelijke conferentie 'Prettig contact met de overheid, juist in tijden van crisis'. Op die conferentie, georganiseerd door het ministerie van BZK, werd het Kennis- en informatiecentrum 'Prettig contact met de overheid' officieel gelanceerd.

De heer Dales, plaatsvervangend voorzitter van de Raad, hield op 12 oktober in Amersfoort een lezing over 'Veiligheid en vertrouwen' op het congres 'Wie maakt Nederland veiliger?', georganiseerd door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) en de Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie (SMVP).

De Rob-lezing 2011 werd gehouden in Sociëteit De Witte.

3. Communicatie

3.1 Website en nieuwsbrief

De gezamenlijke website van de Raad voor het openbaar bestuur en de Raad voor de financiële verhoudingen trekt gemiddeld ruim 2.000 unieke bezoekers per maand. Alle adviezen zorgen voor extra bezoekers aan de site. De adviezen van de Raden worden ook vaak doorgeplaatst naar andere sites. En vanuit andere sites wordt in toenemende mate gelinkt naar www.rob-rfv.nl. Mensen kunnen zich via de website abonneren op een elektronische Nieuwsbrief, die circa 10 keer per jaar verschijnt. De Nieuwsbrief besteedt aandacht aan de adviezen van de Raden en aan andere activiteiten die de Raden ontplooiën. Via 'links' in de Nieuwsbrief kan men direct doorklikken naar de adviezen en achtergrondinformatie bij activiteiten op de website. De Nieuwsbrief heeft ruim 1.230 abonnees; een stijging met 130 ten opzichte van het jaar ervoor.

3.2 Overige communicatie rondom adviezen en activiteiten

De persvoorlichting blijft een speerpunt. Dat leidt altijd tot aandacht in de vakpers. Bij de grotere adviezen en publicaties is er ook (ruime) aandacht van de landelijke en regionale media en in de politiek-bestuurlijke arena. Dit gold in 2011 nog steeds voor het advies 'Vertrouwen op democratie' uit 2010.

In 2011 is de huisstijl verder aangepakt. Als laatste stap, te voltooien in 2012, is daarbij de website aan bod gekomen, die ook om andere redenen aan vernieuwing toe is.

Leden van de Raad en medewerkers van het secretariaat verzorgen geregeld extra voorlichting door publicaties en presentaties over uitgebrachte adviezen en ondernomen activiteiten (zie ook bijlage IV van dit jaarverslag).

3.3 Netwerk van de Raad en het secretariaat

De Raad voert minimaal een keer per jaar overleg met de Tweede Kamercommissie van Binnenlandse Zaken, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO). Een delegatie van de Raad spreekt jaarlijks met het MT van het ministerie van BZK, de voorzitter onderhoudt contact met de minister van BZK.

Het secretariaat neemt daarnaast deel aan verschillende begeleidingscommissies, expertmeetings, symposia en dergelijke. Ook op secretariaatsniveau wordt geregeld overlegd met ministeries, het IPO en de VNG. Daarnaast treedt met enige regelmaat een gast op in het werkoverleg van het secretariaat die dan meestal een presentatie geeft naar aanleiding van een recent onderzoeksrapport of proefschrift van zijn of haar hand. Zo verzorgde Guido Enthoven, directeur van het Instituut voor Maatschappelijke Innovatie, een presentatie naar aanleiding van zijn proefschrift 'Hoe vertellen we het de Kamer? Een empirisch onderzoek naar de informatierelatie tussen regering en parlement'. Margit van Wessel, communicatiewetenschapper aan de Wageningen Universiteit, besprak met het secretariaat haar rapport 'Hoezo luistert de overheid (niet)?', en Tom Louwerse,

docent aan het Instituut Politieke Wetenschap van de Universiteit Leiden, gaf een presentatie naar aanleiding van zijn proefschrift 'Political Parties and the Democratic Mandate'.

4. Samenstelling Raad

In april 2011 zijn twee nieuw Raadsleden aangetreden: de heer L.J.P.M. Frissen, destijds Commissaris van de Koningin in Limburg, en mevrouw dr. S.L. de Lange, universitair docent politicologie aan de Universiteit van Amsterdam. Daarnaast zijn in het verslagjaar drie tijdelijke Raadsleden aangetreden. In maart de heer E.J. van Wijngaarden, internet entrepreneur, mede-oprichter en directeur van Search Engine Delta en Kalooga Visual Relevance, speciaal voor advisering van de Rob over het gebruik van sociale media in het politieke bestuur, en in oktober de heer drs. M.G.Th. Pastors, destijds fractievoorzitter van Leefbaar Rotterdam in de gemeenteraad van Rotterdam, en mevrouw A. van Vliet-Kuiper, oud-burgemeester van Amersfoort, beiden speciaal voor de voorbereiding van een advies over het ontwikkelen van een 'Visie op de overheid'. In 2011 nam de Rob afscheid van drie leden: de heer drs. P.A. Lankhorst, de heer prof. mr. dr. E.R. Muller en mevrouw A.G.M van de Vondervoort. Zij zijn jarenlang met grote inzet en op uiteenlopende terreinen actief geweest in en voor de Rob.

De samenstelling van de Raad eind 2011 is opgenomen in bijlage I.

5. Secretariaat

De samenstelling van het secretariaat (bijlage II) onderging een tweetal veranderingen. In september werd mevrouw J.E. de Best MSc vanuit het ministerie van BZK gedetacheerd. Eind september nam het secretariaat afscheid van mevrouw G. Moella, management-assistente.

6. Financieel overzicht

In financieel opzicht werken de Raad voor het openbaar bestuur en de Raad voor de financiële verhoudingen (Rob en Rfv) met één budget.

2011	Begroting	Uitgaven
Ambtelijk personeel	997.000	1.029.063
Vergoedingen raadsleden	167.000	176.798
Materiële en andere kosten	164.000	147.925
Totaal	1.328.000	1.353.786

Bijlage I

Samenstelling van de Raad voor het openbaar bestuur ultimo 2011

Voorzitter:

De heer prof. drs. J. Wallage

Bijzonder hoogleraar integratie en openbaar bestuur Rijksuniversiteit Groningen

Plv. voorzitter

De heer mr. dr. G.D. Dales

Oud-Burgemeester van Leeuwarden

Leden

Mevrouw prof. dr. M.H. Leyenaar

Hoogleraar vergelijkende politicologie Radboud Universiteit Nijmegen

Mevrouw drs. W.J. Möhring MMC

Partner bij Boer&Croon Executive Managers

Mevrouw prof. mr. G. Overkleeft-Verburg

Hoogleraar staats- en bestuursrecht Erasmus Universiteit Rotterdam

Mevrouw mr. drs. S. Rambaran Mishre

Manager KPMG Advisory NV

Waarnemend lid:

De heer mr. M.A.P. van Haersma Buma

Dijkgraaf Hoogheemraadschap van Delfland en voorzitter Raad voor de financiële verhoudingen

Tijdelijke leden:

De heer drs. M.G.Th. Pastors

Directeur Nationaal Programma Rotterdam-Zuid

Mevrouw A. van Vliet-Kuiper

Dijkgraaf Waterschap Velt en Vecht

De heer E.J. van Wijngaarden

Founder Kalooga BV

Bijlage II

Samenstelling van het secretariaat Rob en Rfv in 2011

Secretaris:

de heer dr. C.J.M. Breed

Plv. Secretaris:

de heer mr. G.A. van Nijendaal

Adviseurs:

mevrouw J.E. de Best MSc

de heer drs. M.J. Fraanje

de heer drs. P.C. de Goede

de heer drs. P. de Jong

de heer drs. M.M.S. Mekel

mevrouw K.R. Veldhuizen MSc

de heer drs. G.J. Wenneker

Communicatieadviseur:

mevrouw H.H.M. Loogman

Bedrijfsbureau:

mevrouw Z. Chandoe

mevrouw G. Moella

mevrouw M.J. Polderman-Zuidwijk

mevrouw V. Rameswar

Bijlage III

Raad voor het openbaar bestuur: het werkprogramma voor 2012

Het werkprogramma voor 2012 van de Raad voor het openbaar bestuur (Rob) bevat twee nieuwe adviestrajecten, alsook drie adviestrajecten uit 2011 die naar verwachting pas in het volgend jaar zullen worden afgerond. Het werkprogramma laat ook ruimte open voor het opstellen van enkele (nog) ongeplande korte adviezen die inspelen op actuele adviesvragen van het kabinet en de beide Kamers der Staten Generaal. Later in 2011 vindt nog overleg plaats met het ministerie van Veiligheid en Justitie. De Raad houdt er rekening mee dat in dit overleg een specifieke adviesvraag op het veiligheidsdomein aan haar zal worden gesteld.

Doorlopende adviestrajecten

Naar verwachting zullen drie adviestrajecten uit 2011 doorlopen in 2012: 'Nieuwe visie op de overheid'; 'ICT en dienstverlening' en 'Risico's en verantwoordelijkheden'. Deze trajecten worden naar verwachting in het najaar van 2011 opgestart.

1. Nieuwe visie op de overheid

De bezuinigingsopgave waarvoor dit kabinet zich gesteld ziet noopt tot een grondige heroriëntatie op de relatie tussen overheid en samenleving. Naast gebieden waarop hetzij de overheid, hetzij de markt aan zet is, zijn er ook domeinen waarin beiden een belangrijke rol hebben te vervullen. In die gevallen moet de vraag worden gesteld welke specifieke meerwaarde de betrokken partijen nu precies kunnen bieden bij het – gezamenlijk – aanpakken van een maatschappelijk vraagstuk. Ook een nadere conceptualisering van 'burgerschap' en van een nieuwe verhouding tussen overheid en burgers kan bijdragen aan een innovatieve benadering van maatschappelijke problemen. Daarbij kan men denken aan vormen van zelfbeheer, co-productie, trustvorming en dergelijke. Overheid en samenleving vallen niet samen, de overheid beslaat slechts een deel daarvan. Hoe kan zij haar rol het meest effectief en efficiënt invullen en hoe kan zij door feitelijk handelen (of juist het nalaten daarvan) het zelfoplossend vermogen van de samenleving vergroten? Waar vergt het algemeen belang publieke verantwoordelijkheid en waar (en hoe) kan die verantwoordelijkheid ook door andere actoren dan de overheid worden waargemaakt? Dit advies is mede gericht op het verder ontwikkelen en uitwerken van de kabinetsvisie op de 'compacte overheid'. De minister van BZK komt met een nader toegespitste adviesvraag over dit thema.

2. ICT en dienstverlening

De Tweede Kamer heeft de Raad voor het openbaar bestuur gevraagd een advies uit te brengen over de betekenis van ICT voor de overheidsdienstverlening. Het advies betreft de organisatie van de (rijks)overheid, het gebruik van ICT en de dienstverlening aan de burger, in hun onderling verband. De Raad wordt verzocht in zijn advisering over deze probleemgebieden de nadruk te leggen op het perspectief van de burger (de zgn. 'E-burger') en niet op de interne bedrijfsvoeringsprocessen van de overheid. Bovendien verzoekt de Tweede Kamer het advies zo in te richten dat de voornemens die

het kabinet in het regeerakkoord 'Vrijheid en verantwoordelijkheid' heeft neergelegd eraan kunnen worden getoetst. In zijn advies zal de Raad ook de kabinetsreactie op het recente WRR-rapport over de 'l-overheid' betrekken en ingaan op de relatie met de overheidsbrede visie op dienstverlening die als onderdeel van het iNUP is toegezonden naar de Tweede Kamer.

3. Risico's en verantwoordelijkheden

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft de WRR in 2011 gevraagd om te adviseren over de omgang met risico's en verantwoordelijkheden op het vlak van fysieke veiligheid en daarbij ook samen te werken met de Raad voor het openbaar bestuur. De WRR bracht haar advies in het najaar van 2011 uit, waarna de Rob op basis van dat advies de bestuurlijke component nader zal uitwerken.

Nieuwe adviestrajecten

In 2012 zullen twee nieuwe adviesthema's worden opgepakt, één over de ontwikkeling van onze democratie en één over de inrichting van het openbaar bestuur.

4. Burgerparticipatie en het organiseren van nieuwe verbindingen

In het Rob-advies 'Vertrouwen op democratie' pleit de Rob voor het creëren van nieuwe verbindingen tussen politieke instituties en burgers. Het kabinet hecht aan het waarborgen van herkenbaar bestuur voor burgers. Onder invloed van schaalvergroting en technocratisering kan die herkenbaarheid in gedrang komen. Draagt burgerparticipatie bij aan het creëren van de gewenste verbindingen? Leidt burgerparticipatie ook tot grotere betrokkenheid van burgers (burgerschap)? Vergt burgerparticipatie een herinrichting van beleidsprocessen, opdat de burgers in delen van de beleidsvoorbereiding en -uitvoering actief kunnen deelnemen? Welke ervaringen (best practices) zijn opgedaan, bijvoorbeeld met territoriale bestuurscommissies (wijkraden, dorpsraden of in het buitenland met 'parish councils') en wat kunnen we daarvan leren? In welke mate verschilt de participatie van hoog- respectievelijk laagopgeleide burgers en hoe kan de participatie van laagopgeleide burgers worden bevorderd? Welke andere mogelijkheden zijn er? Tijdens dit adviestraject is er aandacht voor mogelijke samenhang en overlap met eerder genoemde adviezen, met name over de 'Nieuwe visie op de overheid'.

5. Hoe kan de bestuurlijke organisatie van ons land verdergaand worden versterkt, met name in de Randstad?

De versterking van de bestuurlijke organisatie in ons land is een belangrijke prioriteit van dit kabinet. Volgens het kabinet maakt de globalisering van de economie het noodzakelijk om de bestuurlijke slagvaardigheid te vergroten teneinde in de internationale verhoudingen een sterke positie te kunnen (blijven) innemen. Dat geldt met name in de Randstad. De Rob heeft in een eerder advies, 'Het einde van het blauwdruk denken – naar een nieuwe inrichting van het openbaar bestuur', gepleit voor een procesbenadering om bestuurlijke veranderingen daadwerkelijk te kunnen realiseren. In 2011 heeft het kabinet belangrijke stappen gezet, maar die hebben een effectieve

opvolging nodig om een robuust en duurzaam karakter te kunnen krijgen. Welke vervolgstappen zijn denkbaar en welke bieden de meeste kans op succes? Welke rol kan bestuurlijk overleg in diverse gremia, al of niet uitmondend in een akkoord, nu en in de toekomst spelen bij het verzekeren van een draagvlak voor bestuurlijke veranderingen?

Dit adviesthema zal in overleg met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties nader worden uitwerkt, mede op basis van de nota 'Visie op de bestuurlijke inrichting' die de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in 2011 naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. De Rob zal op verzoek van de Tweede Kamer binnen een maand na het verschijnen van deze nota een eerste reactie erop geven.

Ruimte in het werkprogramma 2012

In een bijeenkomst van leden van het kabinet met voorzitters van strategische adviesraden, geleid door Minister-President Rutte, heeft het kabinet aangegeven dat het regelmatig ook behoefte heeft aan adviezen met een korte doorlooptijd. Zo kunnen actuele adviezen een rol spelen in lopende discussies tussen het kabinet en de beide Kamers der Staten Generaal over een thema. Uit eerdere contacten met Kamerleden kwam dezelfde behoefte naar voren. De Raad wil in 2012 ruimte houden in de werkplanning om te kunnen voldoen aan zulke adviesvragen, die zullen worden opgepakt in overleg met de opdrachtgevers van de Raad.

Samenwerking met andere adviesraden

Zowel bij de lopende als de nog op te starten adviestrajecten zal de Raad samenwerken met andere adviesraden, vanwege de daar aanwezige expertise die voor de Rob-adviezen van waarde is en soms ook vanwege lopende adviestrajecten van die Raden die inhoudelijk raken aan de eigen advisering. Ook zullen Raadsleden en/of stafmedewerkers medewerking verlenen aan adviestrajecten van andere adviesraden.

Bijlage IV

Publicaties en andere activiteiten van de medewerkers van het secretariaat

Kees Breed

Overige:

Lid van de Board of reference van het ROI Centre for Public Leadership.

Lid van de AdviesRaad werkveld strategie van Hogeschool AVANS.

Docent 'Besturen en strategisch leiderschap' bij het ROI.

Rien Fraanje

Publicaties:

Allers, M.A. en M.J. Fraanje, Randstadprovincie of Infrastructuurautoriteit, in: J.H.M Donders en C.A. de Kam (red.): *Jaarboek Overheidsfinanciën 2011*. Den Haag: Sdu, 2011.

Herweijer, M. en M.J. Fraanje, *Samen werken aan bestuurskracht. Intergemeentelijke samenwerking onderzocht*. Alphen aan den Rijn: Kluwer, 2011.

Fraanje, M.J., De overheid kan het niet alleen, in: *Beleid en Maatschappij*, Jaargang 38, nr. 4, 2011.

Lezingen, presentaties:

Introduction to Dutch public administration. Presentatie voor Zweedse topambtenaren bij aanvang van hun studiereis aan Nederland, Den Haag/Zweedse ambassade, 26 april 2011.

Emoties bij samenwerking. Presentatie n.a.v. het boek *Samen werken aan bestuurskracht* bij de slotbijeenkomst van het Programma krachtig bestuur van het ministerie van BZK, Den Haag, 13 oktober 2011.

Ruimte maken voor beleid. Presentatie n.a.v. het boek *Voorbij de crisis* voor ambtenaren van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, Den Haag, 14 oktober 2011.

Samen werken aan bestuurskracht. Presentatie n.a.v. het gelijknamige boek bij het tweede congres over intergemeentelijke samenwerking van het ministerie van BZK, Utrecht, 17 november 2011.

Pieter de Jong

Overige:

Lid van de redactie van het tijdschrift *Water Governance*.

Michael Mekel

Publicaties:

Mekel, M.M.S., *Veiligheidsproblemen: niet laten meeslepen*, op: www.socialevraagstukken.nl, februari 2011.

Lezingen, presentaties:

Presentatie op het Symposium Bestuurlijke veiligheidsdialoog, op 7 april in Den Haag.

Presentatie van het Rob-advies *Veiligheid en vertrouwen* bij de gemeente Utrecht.

Kirsten Veldhuijzen

Publicaties:

Kirsten Veldhuijzen en Friso de Zeeuw, Thorbecke en Escher onder een dak. Organische hervorming bestuurslagen, essay in: *Het Financieele Dagblad*, 17 december 2011.

Overige:

Als coach verbonden aan het project Zaak & Co van het ROC Mondriaan in Den Haag.

